

Mentale gezondheid van jongeren met chronische en psychische aandoening

Jongeren die nog steeds in thuisisolatie zitten door het risico op COVID, jongeren die niet aan het werk komen ondanks dat de banen voor het oprapen liggen, jongeren die heel hard extra psychische ondersteuning kunnen gebruiken om erger te voorkomen maar die maanden op de wachtlijst belanden. Het zijn verhalen van jongeren met een chronische en/of psychische aandoening die wekelijks bij JongPIT binnenkomen. De onzekere tijden waarin we leven met COVID, inflatie, de wooncrisis en oorlog zorgen voor een extra sterk stijgende mentale druk. En dat in combinatie met een chronische of psychische aandoening of beide. Zeker op de momenten waarin transities in het leven plaatsvinden, bijvoorbeeld tussen onderwijs en werk, 18 worden of op jezelf wonen lopen jongeren tegen deze drempels aan. Continu schakelen tussen ziek zijn en volwassen worden, is voor veel jongeren een uitdaging. Wij zijn daarom ook erg blij dat er steeds meer aandacht komt voor mentale gezondheid en dat wij hierover met de Tweede Kamer in gesprek gaan.

Afwezigheid beleid en aandacht voor jongeren leidt tot extra mentale druk

Op dit moment ontbreekt in Nederland inclusief beleid op onderwijs, werken en wonen waarbij specifieke aandacht is voor jongeren met een chronische of psychische aandoening. Hoewel veel jongeren in Nederland een verergering van mentale klachten ervaren, zien we dat jongeren met een chronische of psychische aandoening tussen wal en schip vallen en nog grotere mentale zorgen hebben. In recent onderzoek van FNO en JongPIT¹ komt naar voren dat jongeren met een chronische aandoening in vergelijking met leeftijdsgenoten vaker onderwijs verlaten zonder diploma, minder vaak een baan hebben, minder vaak op zichzelf wonen en minder vaak financieel zelfstandig zijn. Psychische problemen zorgen hierbij voor versterking van dit risico. Zo zijn bijvoorbeeld psychische problemen voor 4 op de 10 jongeren met een chronische aandoening een reden om te stoppen met hun opleiding.

Wij hebben het gevoel dat we vaak achteraan in de rij staan of zelfs niet meedoen in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt. In onderwijs worden kinderen met een ondersteuningsbehoefte bij vier jaar al gescheiden van hun leeftijdsgenoten en naar het speciaal onderwijs gestuurd of ze krijgen op school niet de ondersteuning die ze nodig hebben, waardoor ze uitvallen of zich “anders” en niet welkom voelen. We moeten om deze reden snel werk maken van (onder andere) inclusief onderwijs.

Jongeren met een aandoening staan vervolgens op de arbeidsmarkt, ondanks dat banen voor het oprapen liggen, wederom aan de zijlijn. Er wordt te veel gefocust op de risico's in plaats van dat gekeken wordt naar onze talenten. Dit moet anders. Het zorgt er namelijk enerzijds voor dat jongeren het gevoel krijgen dat zij er niet toe doen en anderzijds zorgt het voor het mislopen van heel veel talenten, die in Nederland juist zo goed van pas zouden komen. Daarnaast moeten werkgevers aandacht hebben voor (het bespreekbaar maken van) mentale gezondheid van deze jongeren, wanneer zij wél aan het werk komen.

Dan is er de woningmarkt. Jongeren kunnen in deze huidige tijd sowieso moeilijk aan een huis komen, laat staan als je minder financieel zelfredzaam bent, een toegankelijke (studenten)woning nodig hebt of afhankelijk bent van de beschikbaarheid van faciliteiten in de buurt (zoals een ziekenhuis, OV, etc.). Om deze reden moet geïnvesteerd worden in woonbeleid voor bijzondere groepen zodat ook jongeren met een chronische en/of psychische aandoening ergens kunnen wonen en hun weg naar zelfstandigheid kunnen vervolgen.

En als laatst moet geïnvesteerd worden in een inclusieve samenleving, bewerkstelligd door het doorbreken van taboe en onbegrip. We willen een samenleving waarin iedereen zich welkom voelt. Veel jongeren durven zich niet uit te spreken over hun mentale

¹ [Jongeren inclusief](#). Microdata-onderzoek naar participatieachterstanden van jongeren met een chronische aandoening.

gezondheid in onderwijs, op werk, maar ook bij bijvoorbeeld bij vrienden. Daarnaast voelen nog te veel jongeren met een chronische en/of psychische aandoening zich anders dan leeftijdsgenoten. Er moeten om deze reden campagnes opgestart worden waarbij aandacht is voor de noodzaak van mentale gezondheid en de diversiteit van jongeren. Dit moet verspreid worden op scholen, bij werkgevers en bij gemeenten.

Met integraal beleid op de verschillende levensdomeinen van jongeren, in het nieuwe mentale preventieakkoord, kunnen we ervoor zorgen dat jongeren weer toekomstperspectief hebben. Bovenal is het belangrijk dat jongeren zelf een stem krijgen in de vormgeving van het nieuwe beleid.

Ondersteuning dichtbij de jongere zelf

Veel jongeren weten de weg naar (laagdrempelige) ondersteuning niet te vinden. Hierdoor zijn veel jongeren niet in beeld bij instanties, komt hulp voor hen (te) laat en is het moeilijker om de juiste zorg en ondersteuning te bieden. Daarnaast is er nog een groep waar extra aandacht naartoe moet gaan. Zo zijn er jongeren die voor hun gevoel uitzichtloos thuis zitten, bijvoorbeeld jongeren die oneindig lang op de wachtlijst staan voor GGZ, die geen arbeidsvermogen hebben en jongeren die zijn uitgevallen in onderwijs. Zij hebben geen zinvolle dagbesteding, hebben minder vertrouwen in de toekomst en worden aan hun lot overgelaten. Jongeren hebben vaak het gevoel er alleen voor te staan, zelf te moeten strijden voor hulp en belanden sneller in een isolement. Dit terwijl zij heel graag vooruit willen.

Ondersteuning moet daarom veel meer naar de jongere toe worden gebracht in plaats van dat de jongere zelf op zoek moet naar de (juiste) ondersteuning. Om te voorkomen dat problematiek van kwaad tot erger leidt, moet worden ingezet op laagdrempelige ondersteuning, lotgenotencontact, programma's en interventies. Kansen liggen op verschillende vlakken: online, op scholen en in de wijken. Corona heeft ons geleerd dat door hybride contact op school, werk, in de zorg of in sociale kring veel jongeren, die nu vaak thuis zitten, weer mee kunnen doen. JongPIT is een voorbeeld van een organisatie die laagdrempelig ondersteuning biedt, sociaal contact stimuleert en daarnaast voor jongeren een zinvolle dagbesteding is. Daar zijn wij trots op, maar we zien ook nog veel mogelijkheden voor uitbreiding om nog meer jongeren een plek te geven.

Kansen over domeinen heen en op langere termijn

We zijn blij met de aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren in Nederland. Dat is nodig, want zowel uit de signalen die wij binnen krijgen en het SER-rapport blijkt dat de mentale gezondheid alleen maar verslechtert. Als we met elkaar écht willen zorgen dat de mentale gezondheid van jongeren niet verder verslechtert, geven we graag nog twee punten mee: 1) bedenk oplossingen niet vanuit één domein, maar leg de verbanden. Niet alleen op beleidsniveau (samenwerking tussen ministeries en gezamenlijke financiën), maar ook in de praktijk door bijvoorbeeld alle levensdomeinen te betrekken bij concrete acties in het mentaal preventieakkoord, preventief in te zetten op laagdrempelige ondersteuning via JongPIT en meer aandacht aan dit onderwerp op scholen). 2) Blijf met jongeren in gesprek over wat voor hén werkt. Wij staan niet alleen aan de basis van de toekomst, we laten ook zien wat kan!

Jongeren van JongPIT: Anouk, Celine, David-Jan, Dewi-Jill, Eline, Elise, Emma, Esmee, Everie, Femke, Gabriella, Heleen, Jitske, Johanna, Judith, Kelly, Kim, Kyra, Lauren, Laurens, Leonie, Lisa, Maaike, Maik, Mandy, Marieke, Maurits, Melchior, Merel, Michiel, Mirre, Naduah, Narita, Nathalie, Renee, Saanna, Sanne, Sean, Tiffany, Veerle, Wessel, Willemien, Yira, Zoé.

JongPIT biedt perspectief aan jongeren met een fysieke of psychische aandoening. Als boegbeeld en ervaringsdeskundigen laat JongPIT zien wat er allemaal juist wél mogelijk is. Door onze eigen ervaringen weten we onze community als geen ander te motiveren, te ondersteunen en perspectief te bieden. We agenderen de belangen van onze jongeren bij de juiste instanties en zorgen voor grip bij een breed publiek.

